

Udskriftsdato: 3. januar 2026

CIR1H nr 10284 af 16/12/2019 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forsvarerbeskikkelse – nægtelse og afbeskikkelse

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 7770

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forsvarerbeskikkelse – nægtelse og afbeskikkelse

1. Overblik og tjekliste

Det er et grundlæggende princip, at sigtede har ret til bistand af en forsvarer, som sigtede har valgt, og som sigtede selv betaler. I en række sager skal sigtede have en forsvarer. Ved afgørelsen af, hvem der skal beskikkes til forsvarer, skal der tages hensyn til sigtedes ønsker.

Det er også et grundlæggende princip, at straffesager skal behandles inden rimelig tid. Det er en ret for den sigtede, men også hensynet til forurettede, til en effektiv retshåndhævelse og til god ressourceudnyttelse taler for, at straffesager behandles så hurtigt, som en rimelig hensyntagen til en forsvarlig behandling af sagen muliggør.

Der kan i nogle sager være behov for at foretage en afvejning mellem hensynet til sigtedes frie forsvarervalg og hensynet til sagens behandling inden rimelig tid.

Reglerne om forsvarerbeskikkelse og afbeskikkelse er ændret ved lov nr. 714 af 8. juni 2018, som er trådt i kraft den 1. juli 2018. Ved lovændringen blev sigtedes muligheder for at ønske en bestemt advokat som forsvarer indskrænket, sådan at hensynet til sagsbehandlingstiden blev tillagt betydelig større vægt end tidligere.

Disse retningslinjer indeholder nærmere forskrifter om

- Nægtelse af beskikkelse af forsvarer, jf. retsplejelovens § 735, stk. 3
- Afbeskikkelse af forsvarer, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1

når beskikkelse, herunder opretholdelse heraf, vil medføre forsinkelse af sagen.

De øvrige tilfælde, hvor beskikkelse kan nægtes, eller hvor der kan ske afbeskikkelse, er ikke omtalt nedenfor.

Det er som udgangspunkt rettens opgave af egen drift at påse, at hovedforhandlingen i straffesager fremmes på behørig vis, jf. retsplejelovens § 843 a, herunder i forbindelse med beskikkelse af forsvarer. Det gælder, uanset om anklagemyndigheden har rejst spørgsmålet i en konkret sag, hvis der er anledning til det. Anklagemyndigheden bør dog også have opmærksomhed på, om der i konkrete straffesager er anledning til at protestere mod beskikkelse af en bestemt forsvarer, fordi det vil medføre en forsinkelse af sagen, eller til at anmode om tilbagekaldelse af en beskikkelse for at afkorte sagsbehandlingstiden.

2. *Politiets efterforskning og sagsbehandling*

3. *Forberedelse*

4. **Jura**

4.1. Det frie forsvarervalg

Det fremgår af retsplejelovens § 730, stk. 1, at den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til at vælge en forsvarer. Det fremgår herudover af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 3, litra c, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, skal have ret til at forsvare sig med bistand af en forsvarer, som han selv har valgt.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at retten til at forsvare sig ved en forsvarer af eget valg ikke er en absolut rettighed. De nationale myndigheder skal tage hensyn til den sigtedes ønske om en bestemt forsvarer, men kan tilsidesætte disse ønsker, hvis der foreligger relevante og tilstrækkelige grunde til at fastslå, at dette er nødvendigt af hensyn til en forsvarlig retspleje. Der henvises til forarbejderne til loven (lovforslag nr. 204 af 21. marts 2018, de almindelige bemærkninger, pkt. 3).

Det frie forsvarervalg er således undergivet visse begrænsninger.

Retten kan nægte at beskikke den forsvarer, som den sigtede ønsker, bl.a. hvis den pågældende forsvarers medvirken vil medføre en væsentlig forsinkelse af sagen, og retten kan med samme begrundelse tilbagekalde en allerede meddelt beskikkelse, jf. retsplejelovens § 735, stk. 3, og § 736, stk. 1, nr. 2.

Beskikkelsen af en forsvarer kan også tilbagekaldes, hvis sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og ikke tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, eller sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og dennes medvirken ikke vil forsinke sagens behandling, jf. § 736, stk. 1, nr. 3-4,. Beskikkelsen kan også tilbagekaldes, hvis sigtede anmoder herom og selv har sørget for sit forsvar uden udgift for det offentlige, og uden at sagens behandling forsinkes, jf. § 736, stk. 1, nr. 5.

En advokat skal opfylde de almindelige betingelser for beskikkelse, jf. retsplejelovens §§ 733-735.

4.2. Frist for sigtedes valg af forsvarer

Det fremgår af retsplejelovens § 735, stk. 2, at sigtede skal have lejlighed til angive, hvem sigtede ønsker beskikket til forsvarer. Retten kan fastsætte en frist for sigtedes ønske om en bestemt forsvarer. Fristen vil i almindelighed kunne fastsættes til 5 hverdage.

Sigtede skal have mulighed for at ønske en bestemt forsvarer både første gang, der skal beskikkes en forsvarer, og når beskikkelsen af en tidligere forsvarer tilbagekaldes, og der derfor skal beskikkes en ny forsvarer.

Sigtedes mulighed for at ønske en bestemt forsvarer begrænser sigtedes mulighed for senere at få en ny forsvarer beskikket. Der henvises til pkt. 4.4.2.

Har sigtede ikke inden fristens udløb angivet, hvem sigtede ønsker beskikket, kan retten beskikke en beneficeret forsvarer efter den almindelige regel i retsplejelovens § 735, stk. 1.

4.3. Beskikkelse

4.3.1. Nybeskikkelse

Det fremgår af retsplejelovens § 735, stk. 3, at en advokat ikke kan beskikkes til forsvarer, hvis der er påviselig risiko for, at advokaten vil hindre eller modvirke sagens oplysning, eller advokatens medvirken vil forsinke sagen væsentligt.

Det gælder både i de tilfælde, hvor sigtede har ønsket en bestemt forsvarer, og i de tilfælde, hvor retten beskikker en beneficeret forsvarer.

Efter retsplejelovens § 735, stk. 3, nr. 2, skal hensynet til sagsbehandlingstiden vægtes tungere i forhold til sigtedes frie forsvarervalg, end det har været tilfældet efter tidligere praksis.

Det er således hensigten med stramningerne i lov nr. 714 af 8. juni 2018, at når der i forbindelse med, at sigtede ønsker en bestemt forsvarer beskikket, skal foretages en afvejning mellem sigtedes frie forsvarervalg og hensynet til sagsbehandlingstiden, skal der alene lægges vægt på en forventet forlængelse af sagsbehandlingstiden og på, om sagen er særligt prioriteret.

Ved vurderingen af, hvad der udgør en væsentlig forsinkelse af sagsbehandlingstiden, sondres mellem særligt prioriterede sager (vvv-sager) og andre sager. Vvv-sager omfatter ved domstolene tilståelses- og domsmandssager (men ikke nævningsager og sager uden domsmænd, som ikke er tilståelsessager), hvor en af følgende forbrydelser udgør hovedforholdet:

- Voldssager; simpel vold i gentagelsestilfælde (straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1), vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv (§ 119, stk. 1, for så vidt angår vold), vold mod vidner (§ 123 for så vidt angår vold), grov vold (§§ 245 og 245 a) og særligt grov vold (§ 246).
- Voldtægtssager (straffelovens § 216 og § 225, jf. § 216)
- Våbensager; ulovlig besiddelse af kniv på offentligt sted (knivlovens § 1) og ulovlig besiddelse af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted (straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3).

Hovedforholdet skal forstås som det forhold, der – såfremt sigtede findes skyldig – må forventes at få størst betydning for strafudmålingen.

Der henvises til Rigsadvokatens brev af 21. juni 2018 vedrørende definition af sager om vold, voldtægt og våben.

I særligt prioriterede sager (vvv-sager) skal der alene lægges vægt på den forventede absolutte forlængelse af sagsbehandlingstiden. I andre sager er dette også et klart udgangspunkt, men der vil dog efter omstændighederne også kunne lægges vægt på den forventede forlængelse af sagsbehandlingstiden relativt set.

Væsentlig forsinkelse af sagens behandling

En advokat kan som udgangspunkt ikke beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 6 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes.

I særligt prioriterede sager (vvv-sager, jf. ovenfor) kan en advokat ikke beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 3 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes.

I de tilfælde, hvor retten har foreslået et passende antal tidspunkter for hovedforhandlingen, og den ønskede forsvarer hverken kan møde på nogen af de foreslåede tidspunkter eller på et tidligere tidspunkt, kan den ønskede forsvarer som udgangspunkt ikke beskikkes, hvis den pågældendes medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 4 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer. I særligt prioriterede sager (vvv-sager) kan den ønskede forsvarer i sådanne tilfælde ikke beskikkes, hvis den pågældendes medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 2 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer.

Fristerne gælder, når sigtede inden for den frist, som retten har sat, anmoder om beskikkelse af en bestemt forsvarer, jf. pkt. 4.2.

Hvis en sigtet, der tidligere har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer, anmoder om at skifte forsvarer, kan sigtedes anmodning kun imødekommes, hvis sagen slet ikke forsinkes. Der henvises til pkt. 4.4.2.

Grænserne på 6 uger og 4 uger er et fast udgangspunkt, der kun kan fraviges, hvis sagen forventes at være så langvarig, at en forsinkelse på mere end 6 uger eller 4 uger relativt set må anses for mindre væsentlig. Som eksempel kan nævnes en sag, hvor hovedforhandlingen i bedste fald først kan forventes at kunne være afsluttet 12 måneder efter fastsættelsen af tidspunktet for hovedforhandlingen. I en sådan sag må en forsinkelse på f.eks. 2 måneder anses for mindre væsentlig.

I de særligt prioriterede sager (vvv-sager) anvendes grænsen på 3 uger og 2 uger strikt, når det skal vurderes, om en indtrædende forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling.

Det er derimod hensigten, at der foretages en helhedsvurdering, hvor andre omstændigheder også inddrages, når det skal vurderes om en allerede beskikket forsvarers fortsatte medvirken væsentligt vil forsinke sagen, jf. pkt. 4.3.2.

Det vil ikke altid på forhånd kunne beregnes, hvor meget sagsbehandlingstiden vil blive forlænget ved at beskikke den forsvarer, som sigtede ønsker, i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer. Retten vil i praksis også være overladt et vist skøn med hensyn til, hvad der kan anses som et passende antal foreslåede tidspunkter for hovedforhandlingen, og dermed om de korte eller lange frister (2 eller 4 uger over for 3 eller 6 uger) skal anvendes.

Årsagen til, at den ønskede forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er uden betydning. En forsvarers beskikkelse vil således under i øvrigt tilsvarende omstændigheder kunne nægtes, uanset om forsinkelsen skyldes, at forsvareren er optaget af andre sager på de relevante dage, eller at forsvareren har lovligt forfald.

I sager med flere forsvarere vil det i et vist omfang bero på et skøn, hvilken eller hvilke af flere forsvarere der vil være den primære årsag til en væsentlig forsinkelse, og hvis beskikkelse derfor i givet fald skal nægtes.

Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 735, stk. 3, nr. 2 (lovforslag nr. 204 af 21. marts 2018, de specielle bemærkninger, § 1, nr. 7).

4.3.2. Ombeskikkelse af hensyn til sagsbehandlingstiden

I nogle tilfælde opstår der spørgsmål om ombeskikkelse med henblik på at opnå en hurtigere behandling af sagen, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2. Det vil f.eks. kunne forekomme, at sagen kan behandles hurtigere med en anden forsvarer end den aktuelt beskikkede, hvis

- beskikkelse af forsvarer er sket på et så tidligt tidspunkt under sagen, at der ikke samtidig er fastsat tidspunkt for hovedforhandlingen
- den aktuelt beskikkede forsvarer får forfald
- hovedforhandlingen skal omberammes grundet andre forhold end forsvarerens

I disse tilfælde skal der foretages en samlet vurdering, hvori der bl.a. skal tages hensyn til

- den bestående klientrelation og forsvarerens arbejde i sagen
- eventuelle medsigtede
- at begrænse varigheden af varetægtsfængsling
- sigtede under 18 år
- forurettede og sagens karakter
- om det er en særligt prioriteret sag
- tidsgevinsten ved en ombeskikkelse

Hensynet til sagsbehandlingstiden vægtes tungt i den samlede afvejning.

I forbindelse med at tidspunktet for hovedforhandlingen skal fastsættes, vil der i almindelighed være mulighed for mod sigtedes ønske at beskikke en ny forsvarer, hvis den nye forsvarers medvirken forventes at afkorte sagsbehandlingstiden i væsentlig grad. Ved vurderingen heraf bør der bl.a. ses på forholdet mellem den forventede sagsbehandlingstid med den eksisterende forsvarer og med en ny forsvarer. Både derfor, og fordi der som nævnt også indgår en række andre hensyn i den samlede afvejning, er det ikke muligt at angive, at en forkortelse af sagsbehandlingstiden af en bestemt længde vil give mulighed for at beskikke en ny forsvarer for sigtede.

Følgende udgangspunkter kan dog efter forarbejderne angives:

Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunkt til hovedforhandlingens afslutning kan forventes afkortet fra eksempelvis 3 måneder til 1 måned, er der tale om en så væsentlig tidsgevinst både absolut og relativt, at beskikkelse af en ny forsvarer bør ske alene af den grund. I en sådan situation bør beskikkelse af ny forsvarer ske, selv om der er tale om en ankesag, hvor sigtede har ønsket samme forsvarer som i foregående instans, eller sigtede har haft den pågældende som forsvarer i tidligere sager. Det vil gælde, selv om der ikke i sagen er særlige hensyn til medsigtede, vidner mv.

Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunkt til hovedforhandlingens afslutning derimod kan forventes forkortet fra eksempelvis 9 måneder til 7 måneder, bør den tidsmæssige forkortelse af sagsbehandlingstiden ikke i sig selv kunne begrunde, at der mod sigtedes ønske beskikkes en ny forsvarer. Hvis der i sagen er tungtvejende hensyn til eksempelvis medsigtede, varetægtsfængslede, sigtede under 18 år eller vidner, bør der imidlertid også i et sådant tilfælde kunne beskikkes en ny forsvarer mod sigtedes ønske. Det gælder i særdeleshed i særligt prioriterede sager.

Ovennævnte gælder også, hvor der helt eller delvist sker omberømmelse af hovedforhandlingen, herunder forlængelse heraf.

Årsagen til, at den aktuelt medvirkende forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er uden betydning. En forsvarers beskikkelse vil således under i øvrigt tilsvarende omstændigheder kunne tilbagekaldes, uanset om forsinkelsen skyldes, at forsvareren er optaget af andre sager på de relevante dage, eller at forsvareren har lovligt forfald. Det gælder også, selv om hovedforhandlingen er påbegyndt.

I sager med flere forsvarere vil det i et vist omfang bero på et skøn, hvilken eller hvilke af flere forsvarere der vil være den primære årsag til en væsentlig forsinkelse, og hvis beskikkelse derfor i givet fald skal nægtes.

Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2 (lovforslag nr. 204 af 21. marts 2018, de specielle bemærkninger, § 1, nr. 8 samt de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.2.).

4.4. Forsvarerskifte efter anmodning fra sigtede

4.4.1. Sigtede har ikke haft mulighed for at ønske forsvarer

Sigtede skal have lejlighed til at angive, hvem sigtede ønsker som forsvarer. Der henvises til pkt. 4.2.

Hvis sigtede ikke har haft mulighed for at anmode om en bestemt forsvarer, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 3, skal fristerne i pkt. 4.3.1. følges ved vurdering af sigtedes anmodning om forsvarer. Det er således en betingelse for beskikkelse, at forsvarerens medvirken ikke forsinke sagen væsentligt.

4.4.2. Sigtede har haft mulighed for at ønske forsvarer

Når sigtede har haft mulighed for at ønske en bestemt forsvarer, kan sigtede kun skifte forsvarer, hvis sagen overhovedet ikke forsinkes på grund af forsvarerskiftet, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 4. Det bemærkes i den forbindelse, at den nye forsvarer ikke får vederlag for merarbejde, som skyldes forsvarerskiftet.

Når beskikkelse af den aktuelle forsvarer er sket efter sigtedes ønske, eller sigtede i tilknytning til beskikkelsen havde mulighed for at ønske en bestemt forsvarer, bør ombesikkelse efter sigtedes ønske kun ske, hvis ombesikkelse ikke fører til:

- 1) En forlængelse af sagsbehandlingstiden. –Hvis tidspunktet for hovedforhandlingen er fastsat, betyder det, at ombesikkelse kun kan ske til en forsvarer, som kan møde på den eller de fastsatte datoer for hovedforhandlingen. Ombesikkelse vil dog også kunne ske, hvis sagen med den nye forsvarer vil kunne behandles på et tidligere tidspunkt. Blot én dags forsinkelse betyder, at ombesikkelse ikke kan ske. Hvis sagen ikke er berammet, vil afgørelsen af, om sagsbehandlingstiden må forventes at blive længere med den nye forsvarer, i et vist omfang bero på rettens skøn. Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 4 (lovforslag nr. 204 af 21. marts 2018, de specielle bemærkninger, § 1, nr. 8).
- 2) En forøgelse af statskassens udgifter til beskikkede forsvarere. –Ombesikkelse efter sigtedes ønske kan kun ske til en forsvarer, som er villig til at påtage sig hvervet for det vederlag, den hidtidige forsvarer ville være blevet tillagt for arbejdet med den del af sagen, der ligger efter ombesikkelsen. Det følger af retsplejelovens § 741, stk. 2, at den nye forsvarer ikke vil blive særskilt vederlagt for

det merarbejde, der kan følge af forsvarerskiftet. Der henvises til forarbejderne til bestemmelsen (lovforslag nr. 204 af 21. marts 2018, de specielle bemærkninger, § 1, nr. 10).

Når retten skal vurdere, om sigtede har haft mulighed for at ønske en bestemt forsvarer beskikket, bør retten lægge afgørende vægt på, om sigtede har forholdt sig passiv trods oplysning om muligheden for at ønske en bestemt forsvarer beskikket. Hvis sigtede har modtaget oplysning om muligheden for at ønske en bestemt forsvarer beskikket og herefter har forholdt sig passiv, bør en senere anmodning fra sigtede om beskikkelse af en ny forsvarer, kun imødekommes under de to nævnte betingelser med hensyn til sagsbehandlingstiden og statens udgifter til beskikkede forsvarere. Det gælder også, hvor retten i forbindelse med oplysningen til sigtede om muligheden for at ønske en bestemt forsvarer beskikket har angivet en frist herfor.

Hvis sigtede har været forhindret i at overholde fristen, f.eks. fordi sigtede har været indlagt på hospital eller har været fængslet og ikke har modtaget rettens forespørgsel i fængslet, har sigtede ikke haft mulighed for at anmode om en bestemt forsvarer, og sigtedes anmodning vil ikke være omfattet af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 4.

Det vil heller ikke være tilfældet, hvis sigtede tidligere over for politiet, fængselsbestyrere eller retten har angivet, hvem sigtede ønsker beskikket til forsvarer, og ønsket er blevet overset i forbindelse med rettens beskikkelse af forsvarer for sigtede.

Ligesom der vil kunne være tilfælde, hvor det ikke har været muligt for retten at spørge til sigtedes ønsker, f.eks. fordi sigtede er fritaget for at modtage digital post og ikke har nogen bopæl, eller hvis sigtede er udlænding.

Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 735, stk. 2 (lovforslag nr. 204 af 21. marts 2018, de specielle bemærkninger, § 1, nr. 7).

4.5. Ankesager

En advokat, der har været beskikket til forsvarer under behandlingen i den foregående instans, kan beskikkes i ankesager, hvis advokaten også er mødeberettiget for denne ret, jf. retsplejelovens § 733, stk. 2. Det gælder både ved anke til landsretten og ved anke til Højesteret.

Reglen er obligatorisk for advokaten, der således kun kan afslå at modtage beskikkelse, hvis en beneficeret forsvarer ville kunne afslå at modtage beskikkelse. Det gælder uanset, om advokaten er beneficeret. Ved at påtage sig hvervet som beskikket forsvarer forpligter en ikke-beneficeret advokat sig således til også at give møde i en eventuel ankesag.

Når sigtede ved en ankesags begyndelse anmoder om beskikkelse af den forsvarer, der senest var beskikket under sagens behandling i den foregående instans, er det ikke en betingelse, at forsvarerens medvirken ikke medfører en forsinkelse, som overstiger de i pkt. 4.3.1. foreskrevne tidsgrænser. Selv om forsvareren reelt set nybeskikkes under anken, skal vurderingen af, om forsvarerens medvirken væsentligt vil forsinke sagen, skulle ske på samme måde som ved tilbagekaldelse af en beskikkelse i medfør af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2. Der henvises til pkt. 4.3.2.

De beskrevne tidsgrænser i forbindelse med nybeskikkelse skal derimod anvendes, når det skal vurderes, om beskikkelse af en anden forsvarer end den, der senest var beskikket i den foregående instans, væsentligt vil forsinke sagen.

4.6. Afgørelser træffes ved kendelse efter anmodning

Retten kan efter anmodning ved kendelse træffe afgørelse om at nægte at imødekomme sigtedes anmodning om beskikkelse af en bestemt forsvarer, jf. retsplejelovens § 735, stk. 4. Afgørelse om i medfør af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, at tilbagekalde en beskikkelse, fordi betingelserne efter § 735, stk. 3, for at nægte at beskikke advokaten som forsvarer er kommet til at foreligge, kan ligeledes træffes ved kendelse, jf. retsplejelovens § 736, stk. 2.

Retten kan også af egen drift træffe afgørelse herom ved kendelse.

Afgørelser fra by- og landsret om at afvise en valgt forsvarer, nægte at beskikke en forsvarer eller om at tilbagekalde en beskikkelse i de tilfælde, hvor forsvarerens medvirken vil forsinke sagens behandling væsentligt kan inden en uge efter, at afgørelsen er meddelt, indbringes for Den særlige Klageret, jf. retsplejelovens § 737, stk. 1.

Den Særlige Klageret har også anset sig kompetent til at behandle kæremål om situationer, som er omfattet af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 3 og nr. 4, selv om dette ikke udtrykkeligt fremgår af retsplejelovens § 737, stk. 1. Det fremgår af klagerettens kendelse i AM2019. 08.05DSK, som vedrører kære af byrettens kendelse om at nægte at ombesikke til en bestemt forsvarer i et tilfælde, hvor den nuværende forsvarer var beskikket efter sigtedes ønske, og hvor ombesikkelse til den nu ønskede forsvarer ville forsinke sagens behandling, da den pågældende ikke kunne møde på de dage, hvor hovedforhandlingen var berammet.

Det fremgår af kendelsen, at Den Særlige Klageret efter fast praksis forud for lov nr. 714 af 2. juni 2018 behandlede sager om ombesikkelse i de situationer, som nu er omfattet af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 3 og 4. Klageretten henviste til lovens forarbejder, hvoraf fremgår, at der ikke er tilsigtet nogen ændringen i kæreadgangen til Den Særlige Klageret, hvorfor klageretten var kompetent til at behandle sagen.

4.7. Initiativ til at nægte eller tilbagekalde beskikkelse

Retten kan og skal af egen drift anvende mulighederne for at nægte at beskikke den advokat, sigtede ønsker, og for at tilbagekalde en beskikkelse for at forkorte sagsbehandlingstiden. Det fremgår af retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 1. pkt., at retten skal fremme enhver straffesag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader.

Reglernes anvendelse er derfor ikke afhængig af, om de påberåbes af en part. Der er dog ikke noget til hinder for, at anklagemyndigheden eller en medsigtet anmoder retten om at nægte at beskikke en forsvarer. Sigtede kan også selv fremsætte en anmodning, hvis sigtede ikke selv har ønsket en bestemt forsvarer, og retten derfor beskikker en beneficeret advokat efter den almindelige regel i retsplejelovens § 735, stk. 1. Ligesom parterne kan anmode om afbeskikkelse af en forsvarer.

Anklagemyndigheden skal således have opmærksomhed på, om der i konkrete sager er anledning til at protestere mod beskikkelse af en bestemt forsvarer, fordi det vil medføre en forsinkelse af sagen, eller til at anmode om tilbagekaldelse af en beskikkelse for at afkorte sagsbehandlingstiden.

Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 735, stk. 3, nr. 2 (lovforslag nr. 204 af 21. marts 2018, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.5. og de specielle bemærkninger, § 1, nr. 7).

Det gælder først og fremmest, hvis retten hører anklagemyndigheden f.eks. om tidspunktet for berømmelsen eller om en bestemt advokatbeskikkelse skønnes at medføre for lang sagsbehandlingstid. Anklagemyndigheden skal i sin udtalelse tage udgangspunkt i, at sagen bør berømmes hurtigst muligt og udtale sig imod en beskikkelse, der vil medføre en forsinkelse af sagen ud fra de retningslinjer, som er angivet i forarbejderne, jf. pkt. 4.3. ovenfor.

Herudover skal anklagemyndigheden – selv om retten som nævnt af egen drift skal anvende reglerne om forsvarerbeskikkelse mv. – overveje, om der i konkrete tilfælde er grundlag for at rejse spørgsmålet over for retten om at nægte beskikkelse af en bestemt advokat eller tilbagekaldelse af en beskikkelse med henblik på at fremskynde sagens behandling. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor sagens berømmelse trækker ud, eller hvor der sker en (om)berømmelse af sagen til et tidspunkt, som ligger noget senere end forventet, uden at der er oplysninger om særlige grunde til det.

Anklagemyndigheden skal i de ovennævnte tilfælde også overveje, om rettens afgørelse skal kæres.

5. Straf og andre retsfølger

6. Efter dom

Anklageren skal overveje, om en kendelse er egnet til at indgå i anklagemyndighedens vidensbase.

En kendelse kan være egnet til Vidensbasen, hvis den belyser problemstillinger af generel/principiel betydning for retstilstanden.

Kun endelige kendelser må indsendes til Vidensbasen.

Skema til indsendelse af afgørelser til Vidensbasen findes under Viden på AnklagerNet.

7. Love og forarbejder

Retsplejeloven - seneste hovedlov

- Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017
- Lov nr. 714 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager)

Relevante forarbejder

- L 204 af 21. marts 2018 om ændring af retsplejeloven (Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager)

Rigsadvokaturen, den 16. december 2019

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten